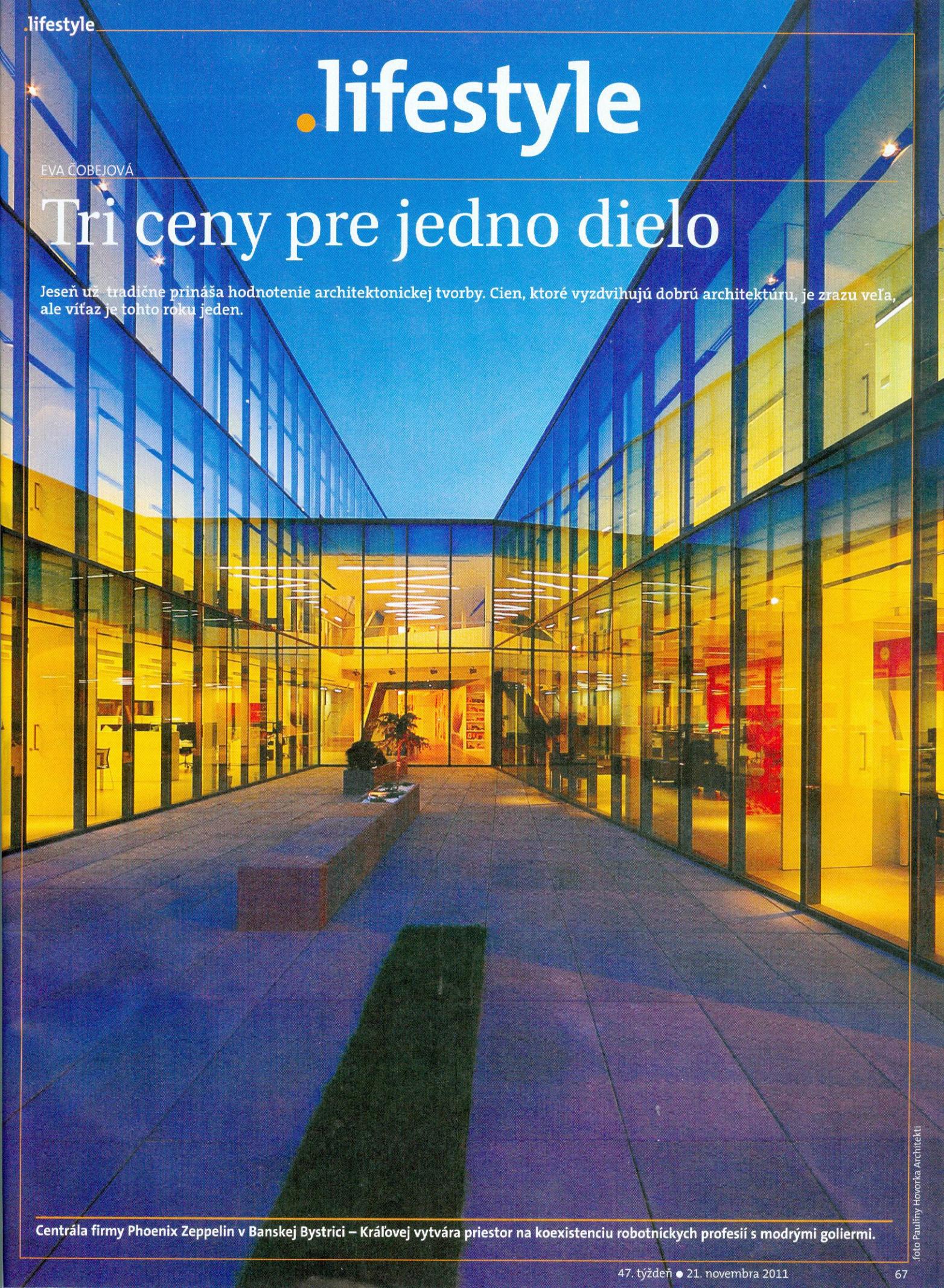

.lifestyle

EVA ČOBEJOVÁ

Tri ceny pre jedno dielo

Jeseň už tradične prináša hodnotenie architektonickej tvorby. Cien, ktoré vyzdvihujú dobrú architektúru, je zrazu veľa, ale víťaz je tohto roku jeden.

Centrála firmy Phoenix Zeppelin v Banskej Bystrici – Kráľovej vytvára priestor na koexistenciu robotníckych profesii s modrými goliermi.

najprv k architektonickým cenám. Ceny za kvalitnú architektúru sa tu udeľujú už niekoľko rokov, tá najstaršia – Cena Dušana Jurkoviča – sa udeľuje od roku 1964. Oceňovanie architektov bolo až donedávna iba záležitosťou úzkeho kruhu odborníkov. No architektúra zaujíma čoraz viac ľudí, viac sa o nej hovorí, píše, diskutuje, vychádza o nej veľa odborných aj lifestylových časopisov. Tento trend sa odrazil aj na oceňovaní architektúry. Záujem o odovzdávanie cien prejavila televízia, dostavil sa aj prezident a odborné súťaže už doplnili aj ceny, ktoré udeľovala – prostredníctvom internetu – verejnosť.

Niekto dokonca tvrdia, že je tu už istá inflácia cien za architektúru, keďže sa v októbri a novembri každú chvíľu udeľuje nejaká cena. No má to aj pozitívnu stránku: jednotlivé ceny si tvrdo konkurujú, každá chce byť tá najprestížnejšia, čo znamená kvalitnejší výber stavieb, reprezentatívne poroty, katalógy a čo-raz pompéznejšie odovzdávanie cien.

tri až štyri súťaže

Máme tu teda štyri súťaže, ktoré oceňujú dobrú architektúru – no jednu z nich trošku vyčleňme, pretože v súťaži Stavba roka sa nehodnotí iba architektúra, ale komplexná realizácia stavebného diela a vníma sa skôr ako ocenenie pre stavebných odborníkov, stavebné firmy či developerov.

Ceny za kvalitnú architektúru sú tri a snažia sa od seba odlišiť.

Cenu CE.ZA.AR udeľuje Slovenská komora architektov a jej špecifíkom – okrem galavečera odvysielaného Slovenskou televíziou – je, že má šesť kategórií, teda aj šiestich víťazov. Odborný časopis ARCH udeľuje svoju Cenu ARCH, ktorá je známa vďaka tomu, že sa do nej nedá prihlásiť. Nominované diela vyberá redakcia a navýše boduje svojou transparentnosťou. Pri udeľovaní ceny poskytne vytlačený prepis záznamu zo zasadnutia hodnotiacej komisie. To je impozantné čítanie a kritické postoje tu odznejú bez akejkoľvek servítky. Cenu

Dušana Jurkoviča udeľuje Spolok slovenských architektov a táto cena sa vníma ako tradičné ocenenie s dobrým zvukom.

jeden víťaz

Tohto roku sa udialo čosi zvláštne. Z troch významných architektonických cien získala tri ceny jedna-jediná stavba. (A v štvrtej súťaži Stavba roka, v ktorej ide o kvalitu stavebnej realizácie, získala aspoň nomináciu.)

Čo sa stalo, že tri rôzne poroty sa rozhodli udeliť svoju cenu jednému dielu? A navýše stavbe, ktorá pri svojom zrode určite nemala ambície lámať architektonické súťaže. Nestojí totiž na atraktívnom mieste, ale v predmestskej priemyselnej zóne uprostred neforemných barakov a vedľa diaľnice. Navýše to ani nie je žiadna významná kultúrna či štátnoreprezentačná budova – ale sídlo firmy, ktorá predáva a požičiava stavebné, cestné či iné stroje. V časti budovy teda sídlí administratíva firmy a v časti sú uskladnené rôzne nakladače, valce či rýpadlá.

Centrála firmy Phoenix Zeppelin v Banskej Bystrici-Kráľovej však totálne presvedčila všetky tri poroty, a tie ju udelili: Cenu CE.ZA.AR 2011 za najlepšiu stavbu v kategórii Občianske a priemyselné stavby, Cenu ARCH aj Cenu Dušana Jurkoviča. Trojica autorov tejto stavby – architekti Štefan Moravčík, Branislav Hovorka a Martin Pauliny – sa trikrát dostavili na pódiu a trikrát prevezali prestížne ocenenie. Vyzerali milo prekvapení aj zaskočení. Až takú bohatú architektonickú žatvu za svoj priemyselnno-administratívny objekt naozaj nečakali.

prečo vyhrali

Predsedu poroty, významný český architekt Jaroslav Wertig, o ocenenom diele pre .týždeň povedal: „Je to výborné architektonické dielo nielen pre svoju vyváženosť a harmóniu, ale aj preto, že prináša archi-

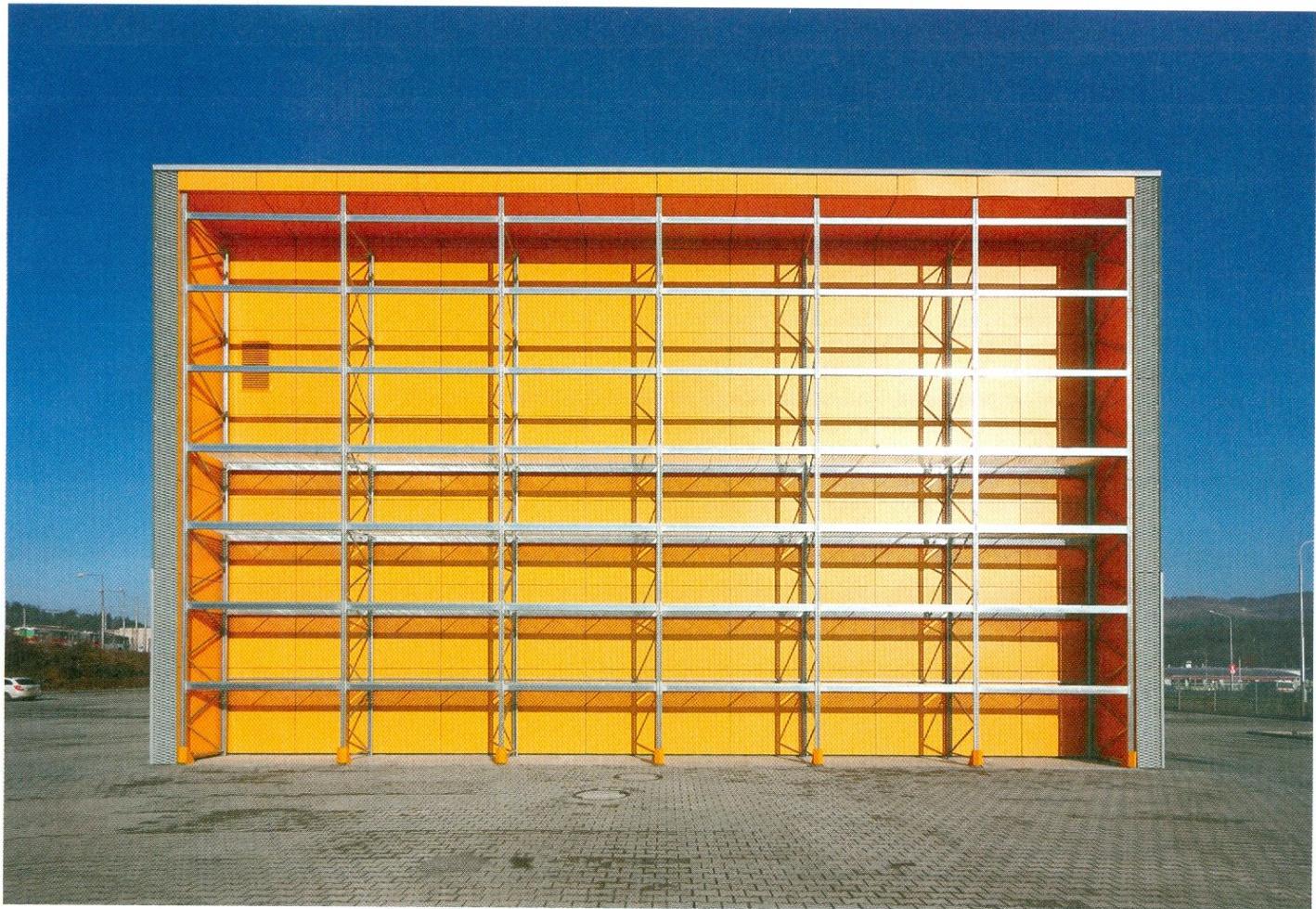

foto Pavol Hovorka Architekti (2)

Sila a význam víťazného priemyselno-administratívneho objektu – centrály firmy Phoenix Zeppelin je v tom, že prináša architektúru na perifériu a vytvára každodenné pracovné prostredie, kam chodia ľudia pracovať za počítač aj do dielne.

tekúru tam, kde ju väčšinou človek nečaká – na perifériu, akoby do zabudnutého prostredia. Takže architektúra v tomto prípade nie je tá „nedeľná izba“, kam vodíte návštevy, ale inak do nej bežne nechodíte – nie, toto je každodenné pracovné prostredie, kam chodia ľudia pracovať za počítač alebo do dielne, a je to aj prostredie, popri ktorom môžete prechádzať po diaľnici, a v tom je obrovská sila a význam tejto stavby.“

Wertigova porota ocenila, že zadanie – postaviť sídlo priemyselnej firmy v neútlnej predmestskej zóne – pre autorov neznamenalo hendiček, ale výzvu. Vďaka tomu trojica architektov dokázala zvládnúť hned niekoľko problémov, s ktorými sa pri zadaní stretla, a všetky zvrátila vo svoj prospech: korporátnu direktívnu, neutesený kontext a nutnosť vytvoriť dôstojné pracovné prostredie pre koexistenciu robotníckych profesii s modrými goliermi. „Z drsného kontextu rozptýleného suburbánneho prostredia sa autorom podarilo vyťažiť maximum poetiky a vniest sem kvalitu kultivovaného mestského prostredia,“ zdôvodnila porota svoj výber.

Porota časopisu ARCH, ktorá tiež dala svoju hlavnú cenu centrálne firmi Phoenix Zeppelin, ocenila, že vysoké architektonické hodnoty našla na mieste, kde to človek vôbec neočakáva. Navyše budova Phoenixu Zeppelinu má dopad na verejný priestor a formuje krajinu pred mestom. Pritom architekti pracovali jednoduchými prostriedkami a aj s nimi dokázali vytvoriť dobrú architektúru. „Bola tam obdivuhodná komplexnosť architektonickej úvahy. Architekt to riešil od vonkajšieho kvetináča až po kľúč v skrinke,“ povedal v zverejnenej hodnotiaci debale člen poroty, český architekt Tomáš Rusín.

Šťastie na investora

Architekt Štefan Moravčík, ktorý je súčasťou oceneného tímu, neocakával, že tato zákazka mu prinesie toľko ocenenia. „Je to plechová škatuľa na bagre v nehostinnom území,“ s úsmevom charakterizuje ocenené dielo. Ked zákazku dostali, išlo im len o to, odviesť stopercentnú robotu, priadnu, kvalitnú – teda takú, ktorá by potešila aj srdce. Lenže architekti mali šťastie na inteligentného investora. Ich partnerom bol generálny riaditeľ firmy Phoenix Zeppelin Slovensko Milan Štrbačík. Ten si architektov prizval už k hľadaniu vhodného pozemku. Navyše im dal sancu riešiť stavbu komplexne – od urbanizmu cez budovu až po celý interiér a celý grafický systém. „Je to dobrý obchodník. On chápe, že tá budova môže byť aj silný marketingový nástroj pre reprezentáciu jeho firmy. Ked bude centrála dobre vyzeráť, ľudia si ju zapamätajú a zapamätajú si aj značku firmy,“ tvrdí architekt Moravčík. „Navyše, investor vedel, že ked pripraví príjemné prostredie pre ľudí, ktorí v tej budove robia, budú podávať aj lepší pracovný výkon.“

Spolupráca investora s architektmi bola ústretová, hoci bolo nutné robiť aj kompromisy: „Mali sme proti sebe tvrdého obchodníka, ktorý si strážil každý cent, aby budova bola účelná, ekonomická. Tvrdo si ustriehol všetky požiadavky ohľadom fungovania budovy, ale zároveň to bol partner, s ktorým sme každý problém mohli ihned zoči-voči riešiť a vždy sme dospeli k dohode.“

To, že sa architekt a investor dokázali zhodnúť, prinieslo skvelý výsledok: Tri prestížne ocenenia pre architektov a kvalitnú, cenami ocenenú budovu pre investora.

BANKA, S KTOROU MÔŽETE BÝVAŤ

PRVÁ STAVEBNÁ SPORITEĽŇA